

Каменик

1984

издање
шумадијске
епархије

2

СА ИЗВАНРЕДНЕ ОВОГОДИШЊЕ СВЕТОСАВСКЕ ПРОСЛАВЕ У КРАГУЈЕВЦУ — део гледалишта и учесника у програму

Покаяње- повратак из изгнанства

У трећој недељи припреме за пост, слушамо еванђелску Причу о блудном сину (Лк. 15: 11—32). Прича нам, заједно са химнама које се певају тога дана, открива време покајања као човеков повратак из изгнанства. Блудни син, говори нам се, отишао је у далеку земљу и тамо потрошио све што је имао. Далека земља — јединствена дефиниција наших људских услова које морамо преузети и прихватити као своје, када почињемо да се приближавамо Богу. Човек који никада није имао тај доживљај, па макар ниједан трен, који није никад осетио да је прогнан од Бога и од стварног живота, никада неће разумети шта је то хришћанство. А онај који је

савршено „код куће” у овоме свету и његовом животу, кога никад није мучила носталгична жеља за једном другом реалношћу, неће разумети шта је то покајање.

Често се покајање идентификује са хладним и „објективним” набрајањем грехова и преступа, као акт „признавања кривице” у правном спору. Исповедање и разрешење се посматрају као да су јуридичке природе. Нешто суштинско се привића — без чега ни исповест ни разрешење немају ни значаја ни силе. Ово „нешто” је осећање отуђења од Бога, од радости одржавања везе са Њим, од стварног живота онаквог каквог га је Бог створио и нама даровао. Стварно, лако је исповедати да нисмо постили у прописане дане, да смо пропуштали молитве и били неуздржани у љутњи. Ипак, различита је ствар ако сам одједном појмио да сам упрљао и изгубио духовну лепоту, да сам веома далеко од свог стварног дома, свог реалног живота, и да је у самој суштини мога битисања безнадежно нешто драгоценог чисто и дивно. Ово и само ово је покајање, па је оно, стога, и дубока жеља за повратком, враћањем, поновним проналаском изгубљеног дома. Од Бога сам примио

изванредно богатство: пре свега живот и могућност да у њему уживам, да га испуним смислом, љубављу и знањем; затим — у крштењу — примили смо нови живот самога Христа, дар Светога Духа, мир и радост вечног Божијег царства. Примио сам Божије знање, и у Њему знање свега другог, и силу да постанем син Божији. И све сам ово изгубио и стално губим не само кроз „грехове” и „преступе” већ у греху који превазилази сваки други грех: одступању од Бога у својој љубави, дајући предност „далекој земљи” у односу на предивни Очев дом.

Али, ту је Црква да ме подсети на оно што сам изгубио и напустио. Како ме она подсећа, тако се и ја сећам: „Неправедно сам одлучао од Твоје очинске славе”, каже се у кондаку на овај дан, „и расипао са грешницима богатство које си ми дао. Стога, упућујем Теби, о свемилостиви Оче, свој блудни вапај: згреших против Тебе, прими ме као покајника и учини да будем као један од Твојих унајмљених слугу...”

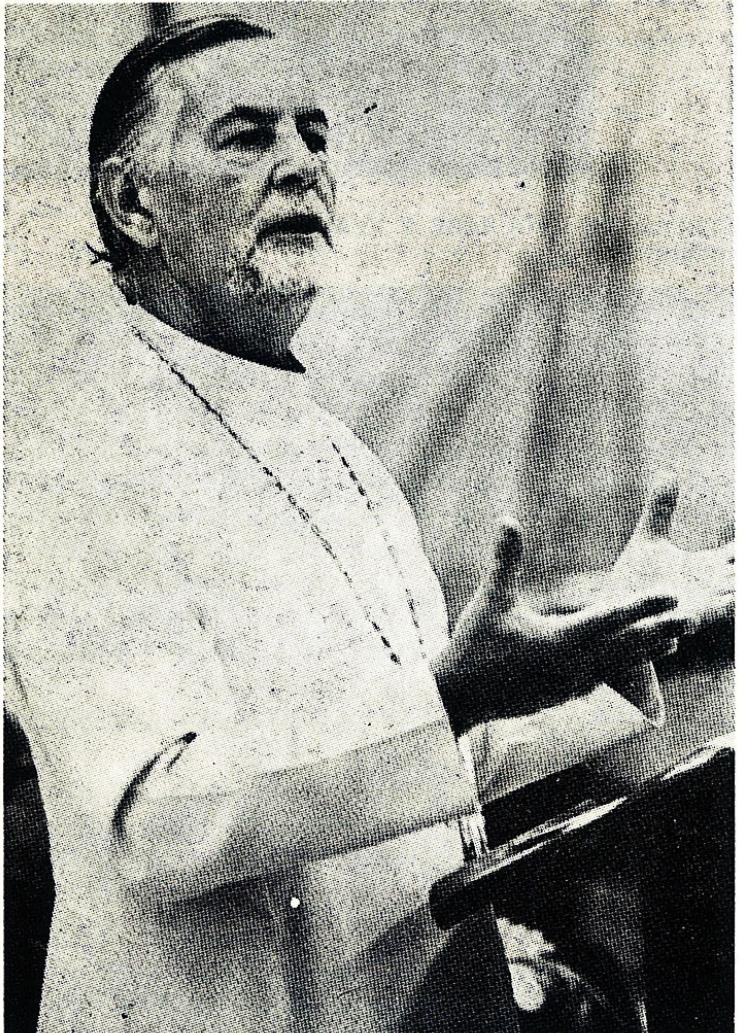
И док се сећам, проналазим у себи жељу за повратком, снагу да се вратим... „Вратићу се милостивом Оцу, вичући у сузама: прими ме као једног од Твојих слугу...”

Овде треба да се помене и једна литургичка специфичност Недеље блудног сина. На недељном јутрењу, после свечаних и радосних псалама пелијелеја, певамо тужни и носталгични Псалам 137:

„Седели смо и плакали на рекама вавилонским када смо се сећали Сиона... Како ћемо запевати песму Господњу у туђој земљи? Ако заборавим тебе, Јерусалиме, нека буде заборављена десница моја. Ако се не будем тебе сећао, нека ми се језик за неће прилепи. Ако не дам предност Јерусалиму над свим мојим радостима...”

То је псалам изгнанства. Јевреји су га певали у вавилонском ропству када су размишљали о свом светом граду Јерусалиму. Он је заувек постао песма човека који дође до сазнања да је у изгнанству, удаљен од Бога — и схватајући то, да постаје поново човек: и то такав који не може никад и ничим бити задовољен у овом палом свету, јер по природи и призиву он је поклоник Апсолутнога. Овај псалам ће се певати још два пута: последње две недеље пре Великог поста. Он нам овде доцарава Велики пост као поклонничко путовање и покајање — као повратак.

Протојереј Александар Шемман

У прошлом броју „Каленића” са тугом смо известили наше читатоце да се, средином децембра 1983. г. упокојио један од најбољих православних теолога данашњиће,protoјереј

Александар Шемман, декан Духовне академије св. Владимира у Њујорку. А. Шемман је рођен 1921. г. у Талину, главном граду Естоније, а одрастао је и студирао у Паризу, где је потом постао и професор на Институту св. Серафира. На њујоршкој Духовној академији св. Владимира је од 1951. а њен је декан од 1962. па до свога упокојења 1983. г. Протојереј А. Шемман је аутор низа запажених књига, објављених на енглеском и руском језику.

Трпеза беше високо постављена

КАНОН
СВ. АНДРЕЈА КРИТСКОГ
ПРЕВЕДЕН ЈЕ
НА СРПСКИ ЈЕЗИК

Манастир преподобнога Саве Освештјеног († 532) у сурвоју Јудејској пустини, као постојбина нашег богослужбеног Устава (Типика), дао је Православној цркви низ сјајних богослова и изванредних црквених песника. Монаси Савиног манастира били су Грци, Сиријци, Јермени и Копти. Манастир је, будући у непосредној близини светог града Јерусалима, био под врло великим литургичким утицајем храма Гроба Господњег, што је за њега било од пресудног значаја. Та „овде је и сам ваздух био насићен свештеним успоменама”, узвикује ненадмашни православни литургичар Михаил Скабланович. У таквој атмосфери стасали су саванти — монаси Савиног манастира, ти „рајски цветови који миришу на миро”. Цео свој живот посветили су црквеном песништву, које се и данас пажљиво проучава од свих византолога у свету. „Изгледа да су палестински монаси лавре Светога Саве, каже проф. Јован Мајендорф, један од данашњих водећих византолога, одиграли одлучујућу улогу у осмом веку, у реформи која је у ствари представљала компромис између првобитних библијских строгости манастирског правила и слободног Романовог лиризма”. За њихове песме би смо могли рећи да су „слатке” као мед.

Један од највећих поета не само византијског црквеног песништва, већ и светског песништва уопште, је свети Андреј Критски — Сава ит.

Рођен је у Дамаску око 660. године, а упокојио се као епископ критски око 740. године. Православна црква га слави 4. јула.

Главно песничко дело му је Велики канон који се састоји од 250 тропара. Сваком стиху девет библијских песама, на којима свети Андреј

Критски заснива свој Канон, одговара један тропар. Егон Велес, поznati стручњак за православну химнографију, с правом истиче да је овај Канон у Православној цркви у највећем поштовању као „дар канона”, а проф. Шмеман га назива „покажни плач”.

Када слушамо Велики канон добијамо утисак да је св. Андреј Критски ту, непосредно поред нас, да исповеда наше грехе, да говори у наше име, да износи оно што се на ма догађало током живота, да он, као посредник моли Спаситеља за нас и каже: „Иако ти нико није згрешио као ја, ипак прими и мене, који се са страхом кајем и љубављу зовем...”

Зар то није „личнаnota” када је наш живот проткан библијским до гађјима и ми попут благоразумног разбојника вапијемо да нас се Господ сете у своме царству и кажемо:

„Као Петар горко плач, попусти ми, Спаситељу, вапијем као онај митар, плачем као она блудница: прими моје ридање као некада Хананејкино”.

Велики канон се у нашим храмовима читао на лепом и мелодичном црквенословенском језику. Трпеза је била богата, али високо постављена и нико од верника није могао са ње ништа дохватити, јер ко од наших верника данас разуме црквенословенски језик? Ако је Велики канон „символ врата кроз која улазимо у покајање”, онда су за нас ова врата, бар што се тиче Великог канона, била вековима затворена. Светиљка Великог канона није била на свећињаку да „светли свима у кући”, већ је била постављена под мерицу (Мат. 5: 15).

Заслугом вредног проф. др Емилијана Чарнића, Велики канон је и код нас постао „цар канона” и од сада су „његове речи постале наше речи”, јер је преведен на српски језик и ове године ћемо га, ако Бог дâ, слушати на нашем матерњем језику.

Велики канон је угледао света у „Каленићу”, издавачкој установи Српске православне епархије шумадијске.

У првом делу књиге, Велики канон је раздељен на четири дела, јер се тако чита прва четири дана ускршња поста на великому повечерју, а у другом делу књиге је изложен у целини да би се тако могао читати, односно певати, на првом великопосном бденију (јутрење четвртка пете седмице ускршњег поста).

Сава, еп. шумадијски

ПРАВОСЛАВЉЕ У СВЕТУ

Цариградска црква

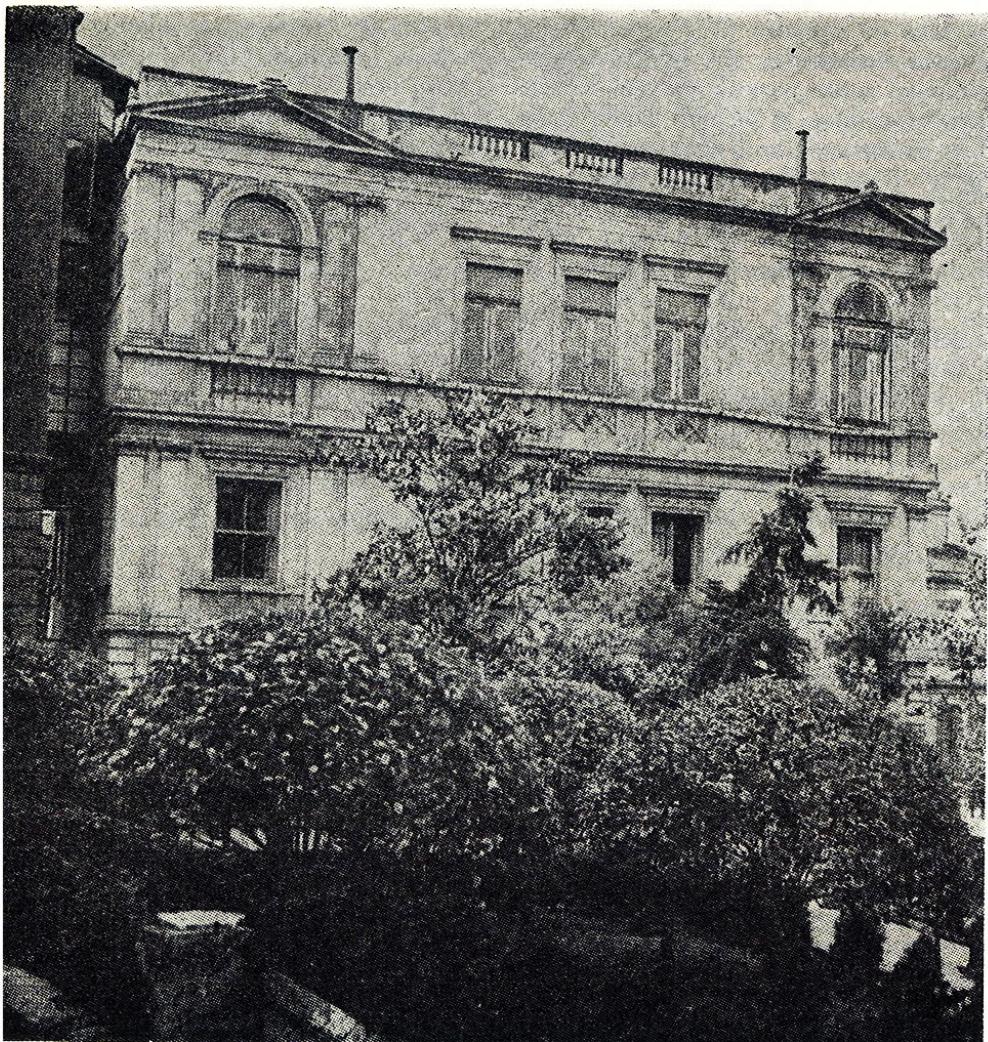
Црква која је кроз своју историју прошла од највеће славе до највеће немаштине и мучеништва је Цариградска патријаршија. У Византијској „хришћанској империји”, чији је владар имао званичну титулу „благоверни цар у Христу Богу”, патријарси, а преко њих и црква, имали су све привилегије. Црква и држава су биле једна јединствена заједница, којом су управљале две власти: црквена и политичка. У чувеној Шестој новели, издатој 16. марта 535. год, цар Јустинијан поставља следећу норму: „Највећи дарови које је Бог дао људима су свештенство и царство; свештенство да руководи Божијим стварима, а царство — стварима смртним”. Циљ је „симфонија” (склад) између ове две институције, а не подређеност или надређеност. У империји, а поготово у Цариграду, подижу се дивни хришћански храмови. Света Софија тј. храм Божије Премудрости, и данас задивљује посетиоца, а како је тек морала изгледати онда када су је посетили посланици руског кнеза Владимира, равно пре хиљаду година, и реферисали свом кнезу да нису знали „да ли се налазе на земљи или у небу”. А данас је у цеој Турској, свега неколико хиљада верника, а сам патријарх, у предграђу Фанар, скоро да нема где главу приклонити. Одржава се једино захваљујући људској солидарности хришћанских влада западних земаља.

На Другом васељенском сабору (381. г. — 3. канон) епископ цариградски је по части рангиран на друго место, одмах после епископа римског. За ово су дати политички, а не богословски разлози: Константинополь је Други Рим, па се тако рангира и његов епископ. На Четвртом васељенском сабору (451. г.) цариградском епископу је додељена титула патријарха. На истом сабору (17. канон) Цариграду је дато веома важно право — апелације. У случају спора других источних цркава, епископ Цариграда је доносио арбитражну одлуку, уколико се спорне стране њему обрате. Патријарховој јурисдикцији су, на овом сабору, пот-

чињене „мисионарске” области у „варварским” земљама, које су лежале изван граница римских диоцеза Тракије, Асије и Понта (28. канон). У петом веку се под овим подразумевала широка регија источне Европе и Кавказа. Неки савремени канонисти, позивајући се на ово правило, бране јурисдикцију цариградске патријаршије над свим православнима у расејању (дијаспори), без обзира на њихову националну припадност.

Цариградски епископ има титулу: Свјатјејши архиепископ Константинопоља — Новог Рима и васељенски патријарх. Први пут појам „васељенски” појављује се у аспирацијама Александријског епископа Диоскура да се уздигне изнад осталих источних епископа. Међутим, ова титула је имала оправдање и своју основу једино у Византијском Царству. Њен прави смисао и превод био би: патријарх целокупног „византијског царства”. Титула се стидљиво пројлачи кроз цео пети век. У шестом веку она постаје усталјеним правилом, а у деветом веку патријарх Фотије је уводи у званични Протокол.

Скромна резиденција васељенског патријарха у цариградској четврти Фанару

У патријаршијском печату је сусрећемо код Михаила Керуларија, а после готово двеста година, патријарх Мануил I први пут титулу „васељенски” поставља поред свог личног потписа. Поред „васељенски” врло рано се у титули појављује и предиктивна ознака: патријарх „Новога Рима”, што је синоним за Константинопољ (Цариград). Са овим се сусрећемо први пут код патријарха Флавијана 448. год. Разумљиво је да се западна црква противила увођењу наведених титула. Папа Григорије Велики у борби са патријархом Јованом IV оспорава право византијским патријарсима да се називају „васељенски”, пошто преко тога узурпирају власт која им не припада.

За време Византије власт Цариградске цркве се протезала на територији целокупног царства, а од деветог и десетог века и на мисијска подручја у словенским земљама. Руска црква је била веома привржена Цариграду. На њеном челу је био митрополит Грк, постављен од цариградског патријарха, све док „матер цркви” није пала у „латинску

јерес” потписујући на сабору у Флоренци злогласну декларацију о уније са Римом (1438. г.).

У историјском трајању Византијске Империје, на цариградском патријаршијском трону се изменило 149 патријарха (први Митрофан I 315—327. и последњи Генадије Схоларис 1453—1456). Међу њима су били и велики учитељи и светитељи као што су Григорије Назијанзин (379—381), Јован Златоуст (398—404) и многи други, чија дела су неиспрпни извор мудрости и црквеног учења. За време иконоборачке јереси и у тешким временима за Цркву, на патријаршијску катедру су се уздиζали ревносни и борбени монаси (од 705—1204. г. — 45 монаха), а када је двору или држави била нужна посебна подршка, на патријаршијску катедру су уздиζани и световњаци, бирани између високих и учених чиновника царства. Познати примери су патријарх Тарасије (784—806), Никифор (806—815) и Фотије (858—867. и 877—886).

Узгред да напоменемо да се на царском византијском престолу измењало „свега” 88 царева од Константина I 324. до Константина XII 1453. г. Од њих, 29 је умрло насиљном смрћу, а 13 је пролазно или доживотно напушто уточиште у манастиру. Ово само илуструје да је и поред „симфоније” Црква имала великих брига и проблема и у византијској „хришћанској империји”.

За време турске окупације власт цариградског патријарха је била готово неокрњена. Под његовом јурисдикцијом су били сви православни хришћани на територији турске царевине. Он је био и једини световни представник подјармљених народа (милетбаша).

Као резултат ослободилачких ратова на Балкану током деветнаестог века, националне цркве су добиле своју аутокефалију или аутономију. Цариградска црква се рапидно смањила и по броју верних и по територији. Нова Турска држава је у десетом веку присилно исељавала хришћане са своје територије. Понекад веома брутално. Данас су тамо остали бедни остатци некада цветајућих грчких хришћанских заједница. Да би се бар донекле одржао престиј ове некада чувене цркве, грчка влада и црква су (1922) под јурисдикцију цариградске патријаршије оставили острва у Јонском мору и северни део Грчке са Светом Гором.

Данас Цариградска црква има укупно преко два miliona верних. Административна ситуација је следећа:

у Турској постоји једна архиепископија и четири митрополије (посред патријарха Димитрија у Турској живи још 30 архијереја).

У Грчкој је под патријаршијом: осам митрополија на Криту (8 архијереја, 804 свештеника, 34 ђакона, 405 монаха и монахиња, 801 парохијски храм, 1348 капела, 388 гробљанских цркава и 88 манастира), четири митрополије у Додеканезу (4 архијереја, 160 свештеника, 106 монаха и монахиња, 144 парохијска храма, 1182 капела, 19 гробљанских цркава и 12 манастира).

У Америци и Канади има једна архиепископија и једанаест епархија (25 архијереја, 530 свештеника, 569 парохијских храмова, 488 парохија и 670.000 душа).

У Европи: Тијатирска архиепископија, са седиштем у Лондону (9 архијереја, 61 свештеник и 67 парохијских цркава), Галијска митрополија, са седиштем у Паризу (5 архијереја и 16 свештеника), Немачка митрополија, са седиштем у Бону (4 архијереја и 42 парохијска свештеника), Аустријска митрополија, са седиштем у Бечу (2 архијереја, 8 свештеника и 12 парохијских храмова), Белгијска митрополија, са седиштем у Брислу (3 архијереја и 8 свештеника), Шведска митрополија, са седиштем у Стокхолму (1 архијереј, 10 свештеника и 10 парохија) и Швајцарска митрополија, са седиштем у Женеви (2 архијереја и 4 свештеника).

Даље је под патријаршијом Аустралијска и новозеландска архиепископија (3 архијереја, 100 свештеника и 120 храмова).

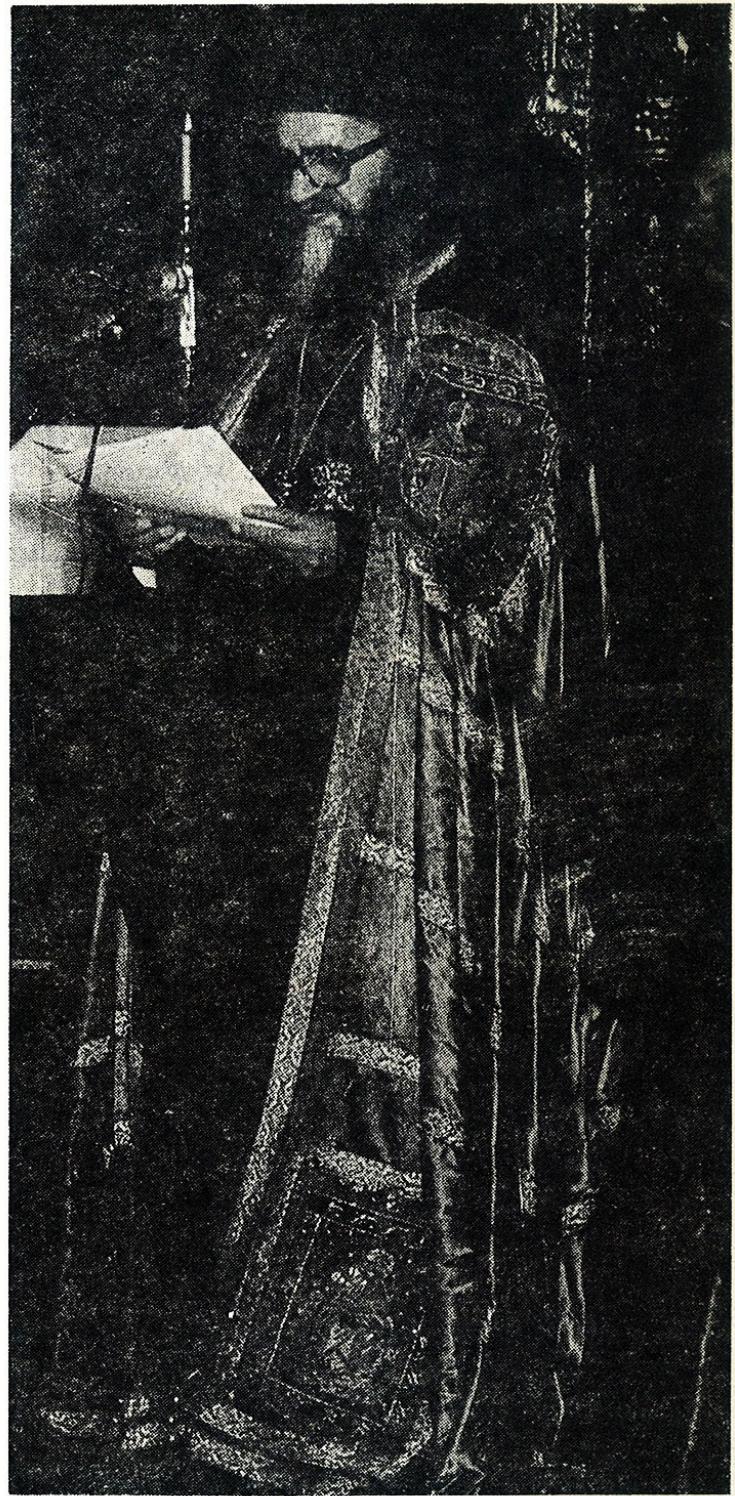
Дакле, укупно је 36 епархија са просеком око 74.000 верних у једној епархији. Верници ван Турске су разних националности. Највише је Грка, Руса, Украјинаца и Карпаторуса.

Поред поменутих епархија, под Цариградску цркву потпада Руска митрополија у Паризу, Карпаторуска епархија и Украјинска епархија у САД, а такође и аутономна Финска православна црква.

Под влашћу цариградске патријаршије налази се, како рекосмо, Света Гора у којој живи око 1.500 православних монаха, а такође и известан број манастира у Јелади.

Чувена богословска школа на острву Халци (о којој је у нашем „Гласнику“ писао Преосвећени епископ шумадијски Сава, на основу архивске грађе, поводом њеног јубилеја) која је припремала солидне кадрове за цео православни Исток, је затворена. Данас ради Виша бого-

**Свјатјеши
архиепископ
Константинопоља-
Новога Рима и
васељенски
патријарх
Димитрије I**

словска школа у Бруклајну (САД) „Часног Крста“ (од 1937. године), Академија Св. Василија Великог у Гарисони (од 1944. год.), Богословски институт Св. Саве у Паризу, Карпаторуска богословија у Банстауну, САД, и Атонска школа у Кареји.

Цариградска црква је, за последњих неколико година, сазвала неколико Светправославних конференција. Активан је члан Светског савета цркава у Женеви. И поред тешке ситуације у којој се налази, Цариградска патријаршија и данас ужива велики морални углед у целокупном хришћанском свету, а у православљу

заузима и почасно прво место, исто као и некада.

Од 18. јула 1972. године на челу цариградске патријаршије је свјатјеши архиепископ Константинопоља — Новог Рима и васељенски патријарх Димитрије I. Наследио је ученог и мудрог патријарха Атина-гору, великог поборника за дијалог између Православне цркве и римокатолика.

И наша Српска православна црква високо поштује Цариградску цркву као своју „матер цркву“.

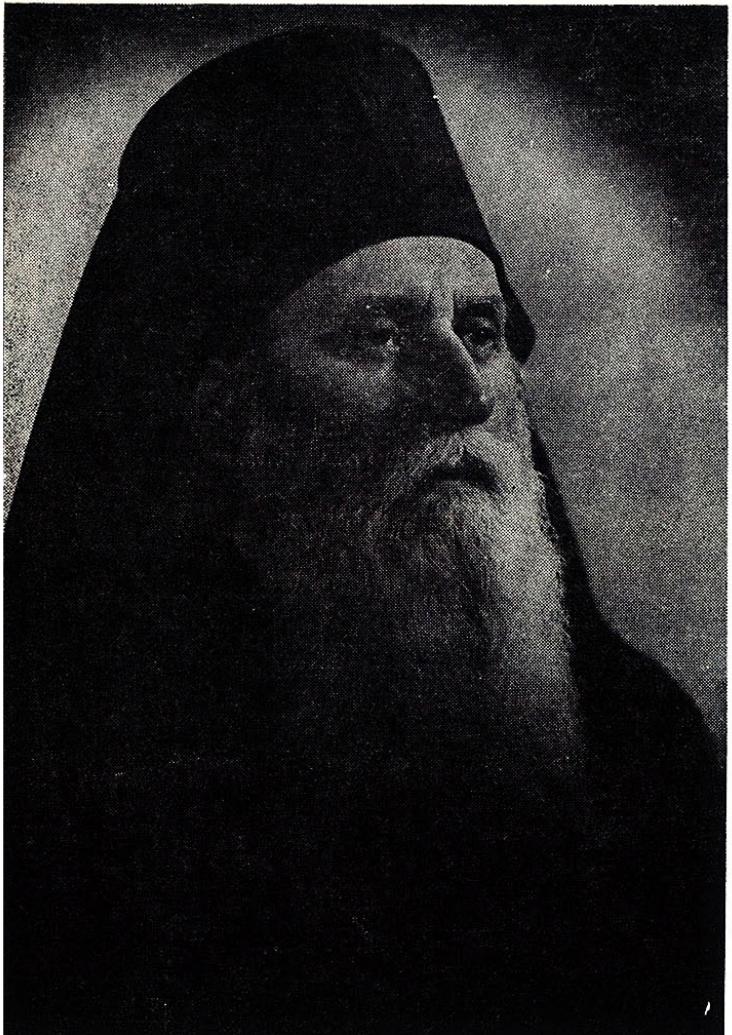
J. Олбина

Таков нам је адликовдо правосвештеник

(ПОСЛАНИЦА ЈЕВРЕЈМА 7:26)

СТОГОДИШЊИЦА РОБЕЊА
БЛАЖЕНЕ УСПОМЕНЕ
ЕПИСКОПА БАЧКОГ ИРИНЕЈА

„СА ДУСИМА ПРЕМИНУЛИХ ПРАВЕДНИКА УПОКОЈ,
СПАСИТЕЉУ, ДУШУ ТВОГА СЛУЖИТЕЉА, ЧУВАЈУЋИ
ЈЕ У БЛАЖЕНОМ ЖИВОТУ КОЈИ ЈЕ У ТЕБИ, ЧОВЕ-
КОЉУБИВИ!“

Епископ др Иринеј (пре монаштва др Иван Кирић) рођен је 1. маја 1884. године од оца Исидора, српског народног црквеног тајника (највишег чиновника бивше Карловачке митрополије) и мајке Евелине, рођ. Крећаревић. Врло рано је остао без родитеља. Бригу о њему и његовој браћи је преузео прота Милан Кирић, брат његовог оца. Основну школу завршио је у Сремским Карловцима (1894), Српску православну велику гимназију у Новом Саду (1902), а богословске науке у Московској духовној академији (1906). По завршетку школовања у Духовној академији уписао се на Филозофски факултет Бечког универзитета, на коме је 8. јуна 1908. положио последњи строги испит из групе семитских језика са одличним успехом, а сутрадан је промовисан за доктора философије.

Замонашен је по чину мале схиме пред Божић 1908. године у манасти-

ру Хопову. Монашење је извршио архимандрит др Августин (Бошњаковић), настојатељ манастира Хопова. На Божић исте године блаженопочивши патријарх српски Лукијан рукоположио га је за јерођакона; две године доцније произвео га је за протођакона, а 1912. године за архиђакона. За епископа тимочког изабран је једногласно 5. јуна 1919. године. У чин презвитера рукоположио га је и за архимандрита произвео епископ темишварски др Георгије (Летић), администратор Митрополије карловачке. Хиротонисан је за епископа 15. јуна исте године у Саборној београдској цркви. Чин епископске хиротоније су извршили: архиепископ београдски и митрополит Србије Димитрије, епископи: велешко-дебарски Варнава (потоњи патријарх), нишки Доситеј, жички др Николај и викарни епископ Иларион. Устоличен је у Зајечару 1. августа 1919. године. На овој епархији епископ Иринеј је остао кратко време, јер је урбзо изабран за епископа бачког. Устоличен је у Новом Саду 9. фебруара 1922. године.

До избора за епископа, јерођакон Иринеј је био библиотекар Патријарашке библиотеке у Сремским Карловцима, на крају је дужност постављен априла 1909. године, а већ у септембру и. г. постављен је за доцента за Стари завет са археологијом и јеврејски језик у Српској православној богословији карловачкој. Пре постављења је одржао са успехом пробно предавање на тему дату од савета Богословије: „Данашињи научни резултати о постанку Петокњижја“, а доцније је изабран и за ванредног и редовног професора. Извесно време је предавао и литургику, а школске 1911/12. године и веронуку у Карловачкој гимназији. Тридесетог октобра 1920. године изабран је за хонорарног наставника Светог писма старог завета на новооснованом Теолошком факултету у Београду, али овај избор није био потврђен „зато што му Београд није место сталног службовања“.

Ретко је који професор старе Карловачке богословије долазио за њеног наставника са толико нада и очекивања, као што је био случај са његовим доласком. Богослови су имали у њему учитеља кога би могла пожелити свака школа; српска православна богословска књижевност ауторитативног интерпретатора њеног учења, и бивша Карловачка митрополија члана, на кога се у свим питањима, како свога унутрашњег живота тако и у односима споља, могла увек ослањати — и стварно се

Блаженопочивши епископ бачки Иринеј
„Не само један од највећих архијереја Српске цркве, већ и монаха у правом смислу речи, монаха чија је схима (виши монашки степен) заиста била анђелска, монаха чија је свећа целог његовог подвигничког живота горела на свећњаку наше Цркве. Сагорео је као ретко добар, честит, незлобив, учен, јаоран и одушевљен војник Христов.“

и ослањала у својим најтежим данима. Као професор богословије, а и доцније као епископ, радио је вредно на богословској науци. Први је код нас почео научно обраћивати проблеме из Старога завета, а ти радови заузимају и данас видно место у нашој богословској науци. Врло лепо је један његов ученик рекао, да је његовим доласком за професора старе Карловачке богословије оживела не само његова катедра, већ и сама Богословија. Архиђакон Иринеј је припадао оној познатој еminentnoј групи професора чијом је заслугом Карловачка богословија добила прави факултетски карактер — ректор Јован Вучковић, др Викентије Вујић, Никола Бурић, Владан Максимовић, др Димитрије Стефановић, др Лазар Мирковић и др Мојсије Стојков. Сви су они дали изврсне уџбенике из својих предмета, којима се и данас служимо, јер иначе не само што нису могли напредовати у служби већ ни опстати у школи, којом је управљао ретко способан богослов и строги ректор прота Јован Вучковић.

Врло рано се епископ Иринеј почео бавити *песничтвом, иконографијом и белетристиком*. Сарађујући у белетристичким листовима потписивао се обично именом Иринеј Хоповски. Са проф. Л. Мирковићем почео је још пре I светског рата *преводити богослужбене текстове* (доцније је превео Вечерње у Недељу свете Педесетнице, Службу месопусне недеље, Вечерње молитве, Недељу свете Педесетнице — цела Духовска служба — и Недељне васкрсне службе — још у рукопису, који ће тек ове године угледати света). Дуго година се бавио *изучавањем црквеног појања* не само нашег, већ и византијског, руског и румунског. Спремио је уџбеник црквеног појања за наш Богословски факултет, али рукопис, на жалост ни до данас није могао бити пронађен. Бавио се целог свог живота превођењем са јеврејског, латинског, грчког, француског, руског, немачког и мађарског језика.

„Једнога дана за време првог светског рата посетио сам архиђакона Иринеја у Сремским Карловцима — каже патријарх српски Викентије, његов ученик (Гласник Српске православне цркве, Београд 1955, 69). Нашао сам га у његовој ћелији како слика Благовести. У разговору објашњавао ми је како се мучи што не може да реши један проблем при сликању. Ја сам му приметио: „Па што се мучите и то не оставите”. Он ми је рекао: „Штогод се више

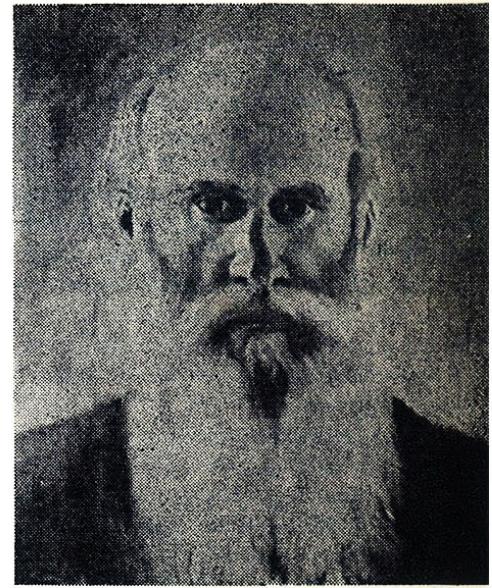
мучим тим се више Богу молим”. Његови сликарски радови су веома повољно оцењени од стране компетентних личности.

Као епископ биран је неколико пута за члана Св. архијерејског синода, администрирао је Вршачком, Банатском (у два маха) и Темишварском епархијом (1935—1952). Годину 1927-му је, као делегат Српске православне цркве, провео у Поткарпатској Русији, где му је била поверена мисија уређења Православне цркве, јер су се тамо унијати у великом броју враћали прадедовској вери од који су насиљно били одвојени. Из овог времена потиче и његово „Архијерејско посланије к Карпаторосам”. У овој посланици, епископ Иринеј им се обраћа као стари познаник, јер је у ове крајеве долазио, по налогу патријарха Лукијана, још за време Аустроугарске.

Представљао је Српску православну цркву у Покрету за уједињење цркава („Вера и уређење”), Свеопштем хришћанском савезу за практично хришћанство, Светском савезу за међународно пријатељство помоћу цркава, који га је двапут бирао за председника управног одбора, а 1939. године изабрао га је за председника читаве организације. Године 1930. био је представник наше Цркве у Лондону у комисији Ламбетске конференције за уједињење англиканаца са Православном црквом, а исто тако и у једничкој англиканско-православној научној комисији 1931. године. Епископ Иринеј је био врло утицајан фактор на свим овим међународним црквеним конференцијама. Заузимао је врло видно место и његова реч се слушала са великим интересовањем. Један његов савременик овако је писао о њему: „Његова висока спрема и његово неуморно деловање у тим покретима стекло му је опште уважење а његово мишљење и предлози бивали су много пута узимани у достојни обзир приликом решавања важних и актуелних питања, која су на дневном реду у овим покретима”.

Када се 1928. године оснивао покрет „Мир путем религија”, изабран је у одбор за даљи рад. Био је члан почасног одбора првог интернационалног религијско-психолошког конгреса у Бечу 1930. године.

Године 1936. председавао је у Новом Саду, у свом Владичанском двору, Предспремној конференцији православних цркава за израду предмета намењених конференцији стокхолмског васељенског покрета за практично хришћанство, која се састала 1937. године у Оксфорду.

Епископ бачки Иринеј,
аутопортрет

Као члан Комисије за општу сарадњу професора богословља сазвао је и председавао у Новом Саду, 1929. године, првој интернационалној источно-западној богословској конференцији. С пуним правом је ондашања црквена штампа рекла да „главна заслуга за одржавање оваквих веза са иностраним братским црквама припада епископу Иринеју, који је стварни *spiritus agens* оваквих идеја и покрета”.

Видног учешћа је узео епископ Иринеј у развијању добрих односа између наше и других братских православних цркава. Тако је ишао у Бугарску, тражећи тачку зближења, 1932. године са епископом охридско-битољским др Николајем, 1938. године са митрополитом загребачким Доситејем, а 1946. године на прославу преподобнога Јована Рилскога.

Године 1933. епископ Иринеј је, у друштву са епископом тимочким др Емилијаном, посетио Васељенску патријаршију у Цариграду.

По позиву у разна времена је проповедао или говорио у Берну, Успали, Стокхолму, Софији, Авињону, Ерфурту, Паризу, Лондону, Дарбију, Единбургу и Глазгову. Држао је претдавања на Уисалском (1927) и на Берлинском универзитету (1931).

Живот епископа Иринеја текао је све до II светског рата нормално. Имао је добро организоване канцеларије у епархији и тако се могао посветити богослужењу, које је вољео и неговао изнад свега, проповедању, научном раду, сликању и предводилачком раду.

Окупацијом Бачке, у априлу 1941. године, његова епархија је одсечена од Патријаршије и заједно са Будимском и Мукачевско-прјашевском на-

шла се „у саставу” Мађарске. Велики патријарх српски Гаврило, заједно са епископом жичким Николајем заточен је и вођен из једног места у друго, да би најзад доспели до злогословног Дахау-а. Епископ Иринеј је, као најстарији члан Св. арх. синода само једном успео да пређе у Београд и да председава седницама, као најстарији по посвећењу, редован члан. Све остало време је провео у својој распетој епархији, која је делила судбину своје мајке — Српске патријаршије.

Други светски рат је и епископу Иринеју донео много невоља, брига, бола и жалости. Многи су невино изгубили своје животе а велики број његових епархијана, нарочито оних који су се доселили у Бачку после I светског рата, нашао се у заробљеништву, разним логорима и рудницима. Веома топло се он обраћа, о Божићу 1943. године, тој деци својој „синовима заробљеним у ропству, сужњим у тамницама, затвореним у околима и онима који су у рудницима и на тешким радовима; удовицама и сирочади, болнима у болница-ма, и свакој души хришћанској, невољој и изнурено...” Но, није се стало само на речима утеже. „Требало је хитно организовати дело помоћи у целој Епархији. Помоћ је била потребита врло многима. Једни изгубише стараоце заувек или привремено, ако су само доспели у ропство или су куда на друго место отргнути од својих породица. Други остале без зараде, без средстава да издржавају своје породице. Трећи изгубише домове. Многи се нађоше скупљени у околима (логорима), мно-ги опет изгубише способност за рад, а други оболеше. Напослетку, нађо-ше се многи и такви који остале без иког и без ичега”.

Заслугом епископа Иринеја, Епархија бачка, уз помоћ црквених општина, женских организација, а нарочито Хришћанске заједнице, организовала је давање сталне месечне помоћи најпотребнијима, бесплатну лекарску помоћ, правну помоћ и помоћ у оделу, обући и храни. Из логора су пренета деца у српске дома-ве, широм целе епархије. Сместено је 2.800 деце и преко 180 мајки. Ка-ко је у логорима доста деце оболело од туберкулозе, Епархија бачка осни-ва своју болницу у Новом Саду у којој су радили првокласни лекари. Епископ Иринеј иде још даље. Сада спасава из логора старије људе и же-не, које је народ оберучке прихва-тио у своје домове.

Похваљујући ревност својих епар-хијана, који су га свесрдно помогли

у овим акцијама, епископ Иринеј о Божићу 1942/43. године у својој по-сланици каже:

„Смирености мојој велика је уте-ха што могу да посведочим да сте познали и примили Христа у свој дом чим је закуцао на врата ваша. Јер штогод учинисте благочастивој браћи својој, људима, женама, деци што пострадаше у ратним прилика-ма, оставши без дома својега, њему учинисте. Заиста, сваке је похвале достојно како се такмиче и поједици и црквене општине да помогну ближњима својим; заиста се откри-ва и топлота и лепота срдаца ваших када примате сироче из логора, осни-вате, уређујете и помажете болници за болну дечицу и омладину. Ваша љубав и ваше старање за ближње јавља се као светао зрак и топао луч у тами најстрашнијега рата от-када је света и века. Али у тој тами јаче сија, и тим топлије греје. Не знам о коме да говорим, да ли о по-јединцима или о црквеним општи-нама! Не знам коме, или којим оп-штинама пре да одам хвалу; да ли пре да похвалим одушевљење и труд великих црквених општина или да истакнем покртвованост малих. Да ли да се пре дивим оним богатима који не пожалише својега блага и дадоше обилне прилоге, или да с врелим сузама у очима благодарим сиромасима, који поред све своје ос-кудице, узеше и сами још сиромаш-није дете да му буду и отац и мајка. „Подай сиромасима, и имаћеш благо на земљи”. Непропадљиво богатство чека богате, који не пожалише трош-нога блага земаљскога; а колика је тек награда већ сада сиромашпој жени која узе ћубого дете, када из његових уста чује најдрагоценју реч: „мајко”.

Сваки дан доносио је епископу Иринеју у оним смутним временима и нове проблеме. Зато он пише 10. јуна 1943. године митрополиту скоп-ском Јосифу, чувару патријарашког престола:

„Имам нових тешких брига. Та-ман смо збринули децу из логора, и сада збрињавамо и старије, почеше позивати наше људе на војни рад.

Мени лично је нарочито тешко, јер сва беда долази до мене. Чиним све што могу да сваком олакшам не-вољу.

И тако се дешава оно што сам предвидео у говору своме приликом своје хиротоније, када сам рекао: До сада сам био доле у заветрини, сада сам се попео на брег где ће са свију страна да ме шибају ве-трови”.

Свој рад, као редован члан Св. арх. синода, епископ Иринеј је после II светског рата наставио тек у мартау 1946. године, а што се види из „Гласника” Српске православне цркве (број 5, 1. маја 1946, страна 66) где се каже: „Узет је на знање изве-штај Преосвећеног Епископа бачког Господина Иринеја да је дана 16. III ове године преuzeо дужност у својој епархији. Пошто је Преосвећени Епи-скоп г. Иринеј дошао и у седнице Светог Архијерејског Синода на дуж-ност редовног члана, то је долазак Преосвећеног г. Иринеја у седнице поздрављен од стране присутних чла-нова Светог Архијерејског Синода честиткама на ослобођењу од седам-наестомесечног кућњег заточења”.

Исте године, уочи Преображења Господњег, 6/19. августа, епископ Иринеј је отпутовао у Оџаке да осве-ти капелу адаптирану у парохијском дому. Међутим, истога дана је физички нападнут и спречен да изврши освећење због којег је и допутовао у Оџаке.

О овом случају „Гласник” Српске православне цркве донео је ову но-тишу: „Размотрен је извештај о физичком нападу на Његово Преосве-щенство Епископа бачког г. Ирине-ја приликом његове званичне посете у Оџацима, па и ако овај случај ни-је једини али је најтежи, јер је по свему спремљен, и ако Преосвећени Епископ бачки не жели да се из ово-га прави питање, одлучено је да се овај случај прикаже у детаљнијој форми у општем протесту као при-мер нарушувања државним уставом гарантованих слобода” (број 1, 1. јануар 1947, 6).

Године 1950. епископ Иринеј је озбиљно оболео. Болест је трајала пу-них пет година. За време своје теш-ке болести често се овако молио: „Дај, Господе, да се теби вратимо пре него што се у земљу вратимо”. Преселио се у вечност 5. априла 1950. године, не само један од највећих архијереја Српске цркве, већ и монаха у правом смислу речи, монаха чија је схима заиста била анђелска, монаха чија је свећа целог његовог подвигничког живота горела на свећ-њаку наше Цркве. Сагорео је као ретко добар, честит, незлобив, учен, узоран и одушевљен војник Христов. Васкрсење мртвих чека у Светођур-ђевском саборном храму у Новом Саду, где је био наше средиште, наш узор и наше највеће имење, како рече патријарх Викентије у свом опроштајном говору.

Сава, епископ шумадијски

Задатак хришћанског васпитања

У наше време у Цркви се релативно много гради, разграђује, додирајује. Ничу дивни манастирски конаци, свештенички станови и понека црква. И пише се много, па и чита. Али чита се више из радозналости да се види „шта они кажу“. Хришћанско васпитање је занемарено. За кога се гради, за кога се пише? Уводна размишљања (превод за енгл. из књиге „Наша црква и наша деца“) Софије Куломзин, познатог православног педагога, писца и дугогодишњег предавача у Духовној академији Св. Владимира у Њујорку, можда ће подстакти на размишљање и акцију бар наше свештенике, професоре богословских школа, богослове и студенте, који читaju „Каленић“. — Преводилац Ј. Олбина.

Са устручавањем се прихватам да напиши ово поглавље, које, углавном, одражава моја лична размишљања и моје субјективно искуство као родитеља и учитеља. Вероватно постоје и другачији приступи и погледи, које сам ја превидела, па због тога моје излагање може да буде непотпуно и крње. Сваки онај који се бави религијским васпитањем деце мора да преточи основне принципе хришћанске теологије и поимање живота, који су нам дати у Цркви, у термине сопственог искуства и сопственог разумевања. У процесу васпитања има увек нечег личног. Децу је могуће поучавати само оном што је постало саставни део наше душе, а то значи да увек постоји о пасност да се кроз твоје предавање одрази и твој погрешни суд и твоје недовољно знање!

Осјај Божије реалности

Први, основни, неопходно потребни и тешки задатак вероучитеља се састоји у томе да у дете усади осјај Божије реалности. Другим речима, да се детету помогне да позна Бога, што није исто што и преношење детету знања о Богу. Баш овај осјај Божије реалности је веома пољујан у нашем савременом друштву. Сећам се како је један студент формулисао ову мисао: „Не

ради се о томе да ја не верујем у Бога“, рекао је он, „али Бог изгледа тако нереалан“. Многи људи, иако нису убеђени атеисти, просто нису свесни Бога, Његове силе, Његове присутности у њиховом животу — као стварне Личности. Многи хришћани, било да су православни, римокатолици или протестанти, свеснији су постојања црквене праксе, моралних вредности или моралних зајдата, етичких и националних традиција, него обичне чињенице да Бог постоји, да је Његово присуство у нашем животу стварно, и да између Бога и сваког од нас постоји узајамни однос.

Мени се чини да је баш овај осјај стварности Божије присутности оно што је и Исус Христос тражио када је лечио болесне. У причи о излечењу слепог (Јн. гл. 9) Исус је питао: „Верујеш ли у Сина Човечјег?“ Болесни је одговорио: „Ко је он, Господе да бих могао у њега да поверијем?“ Исус му рече: „Видео си га; он је тај који с тобом разговара“. Он рече: „Господе, верујем“. Исус није тражио тачну формулацију вере, „знања о Богу“, већ је тражио признање да је сила која је ушла у слепог, Божија сила. У сваком веку постоје две алтернативе, две могућности живљења и мишљења: у границама доживљаја Божије присутности или ван овог доживљаја. Јер, за трогодишње дете које је у својој окolini суочено са вером у Божију присутност, „постојање Бога“ је исто толико реалан осјај као постојање куће или маце или tame или светlosti. Бог ће можда бити поистовећен са физичким предметом — иконом, сликом, небом, светим причешћем. То није разумно поимање Бога, већ истинити и природни доживљај Бога. Овако „сензуално“ поимање Бога, за мало дете је реалније него било каква апстрактна дефиниција, без обзира колико ћеш је једноставно формулисати. Свака идеја о Богу, без обзира како је преносимо, биће у детију машти другачија него код одраслих. Ако трогодишњем детету говорите да је „Бог створио цвеће“ и „да је Бог створио животиње и сунце, и мене и тебе...“, дете може лако да замисља Бога као великог човека који је сео и прави све ове ствари, једну по једну. Није уопште важно што дете Бога тако замисља. Како постаје старије, оно постепено заборавља ове визуелне представе. Али за њега је важно да неко од одраслих, коме оно верује, речима изражава везе између Бога и ствари које су детету познате, које оно може да додирује, помирише,

окуси и чује. Физички израз Божије присутности у непосредној окolini — иконе, слике, кандила, покрети речи, укус, звукови — постају десецијег доживљаја. А дете има непосредан и веома јак осећај стварности свега што доживи. Ова живоспажања и маште избледи у старијим годинама.

Навешћу један добар пример осећаја Божије присутности код једног трогодишњег дечака, кога сам познала. Пошто је са својом мајком из говорио кратку молитву пре славања погледао је кроз прозор, махнуо је чицом према небу и рекао: „Па-па Бог!“

Дете које није изложеносећају Божије присутности, прихватиће Божију одсутност исто тако једноставно и без примедби. Његова реч „без Бога“ биће исто тако реална и сликовита, и оно ће исто тако уживати у доживљају живота ако код родитеља осећа сигурност и љубав. „Идеје“ за њега нису важне и недостатак религијског васпитања ће се осетити на исти начин као што се, на пример, осети недостатак „жеље за читањем“ код деце која расту у породици лишеној културног утицаја. Ипак дете ће бити под дубоким утиском ако „одсутност Бога“ у животу његове средине буде изражена у стражу, напетости, несигурности, недостатку љубави.

Када дете одрасте, постаје врло важно да се издвоји оно што је „стварно“ од оног што је „нестварно“. Свака прича коју испричавате седмогодишњем детету, изазива питање „да ли је то истина“. Деца често по кушавају да одгонетају у којој је мери нешто истинито што се не по дудара са осталим њиховим искуством и доживљајима. Осећај Божије реалности је далеко тежи него у ранијем добу. Деца стара седам до девет година су рационалистички расположена, на неком примитивном нивоу, са јаким осећајем узрока и последице, али још увек са слабим капацитетом за апстрактне појмове. Осмогодишње дете неће да мисли да је Бог негде у небу и да се крије иза облака, јер ће за њега остати нереално објашњење које му ми дајемо с небу. Деције црно-беле моралне вредности и судови, њихов специфичан осјај за хумор, који одрасли често нису у стању да сквате, чине да је врло тешко да се установи који је најбољи начин могао да се примени да се деци пренесе осјај Божије реалности.

Постоји још једна тешкоћа у религијском васпитању деце средње дечијег узраста, која поткопава деџији

осећај реалности Бога: то је наша тенденција да наше религијске информације повежемо у некакав систем са оним што деца уче и доживе на другом месту, а што се са овим не подудара. Једну групу идеја, знања и информација чини „материјал са часова верске наставе”, а другу, често узбудљивију и стимулативнију, чини свет доживљен у школи, на телевизији или са друговима. На пример, шта је реалније за одрасло дете: библијска прича о чудотворном лечењу или његов сопствени доживљај лекара, вакцинација, лечења? Ако је Бог присутан у лечењу, а одсутан код конкретне нормалне медицинске неге, учињен је велики корак у срозавању осећаја о реалности Бога.

Када деца уђу у преадолесцентно иadolесцентно доба (од 12 до 22 године), осећај Божије стварности бива све више и више замагљен. Њихов живот је пун емоција и интересовања која немају никакве везе са оним што они сматрају религијом. Обичај свакодневне молитве се најчешће напушта, пошто родитељи то више не надгледају. (Очигледно, молитва више не може да буде наметнута обавеза и на истом нивоу као на пример, прање зуба!). Религија се често поистовећује са похађањем цркве и извесним спољашњим правилима и праксом. Горе од свега, она није „њихова ствар”. Тачно у време када деца почну само о себи да мисле, иако незрело, и када почињу да откривају своју сопствену личност, мада себично и egoцентрично, религија им се презентује на исти ауторитативан начин: „Свето писмо каже...”, „Црква учи...”, „свесните ник каже...”, без покушаја да се открије шта за њих значи да у религијске истине продру својим сопственим мишљењем, да их обухвате сопственим прихватањем. А ово је зајаста доба када од детета можемо да добијемо стварно дубоки одговор, игинито разумевање шта значи религија, способност да религиозно осећају и мисле.

Циљ нашег целокупног живота је у томе да задобијемо осећај Божије јеалности. Очигледно је да никакав дбеник, никакве лекције, никаква иктивност сама по себи не може то да нам даде. Али ја сам уверена да сваки учитељ увек треба да има на уму овај циљ, те да он буде мерило сваког нашег педагошког метода, наших предавања и наших иктивности.

Софија Куломзић

ДОПИС ИЗ АМЕРИКЕ

Живот без Бога

У последње време име Меделин О'Хер (Madalyn O'Hair) поново се појављује на страницама америчких листова и часописа. Овог пута није реч о судским споровима, по којим је ова жена позната, већ о једној веома интересантној књизи, коју је написао њен син Вилијем Џ. Мари (William J. Murray), а која носи наслов „Мој живот без Бога” (My Life Without God). У тој књизи Вилијем описује живот, рад и карактер своје мајке, њену борбу против Бога, цркве и религије, као и своје личне тегобе, кроз које је пролазио благодарећи томе што је био — како то он каже — „син најомрзнутије жене у Америци”.

Меделин је позната у Америци и многим другим земљама света као вођа америчких атеиста. Она се нарочито прочула због својих судских парница. Кад год би грађанске власти учиниле неку услугу некој цркви, или верској заједници, она би их тужила суду за кршење устава. Највећи део тех парница она је изгубила, али је најважнију добила. Према речима америчке штампе она је успела да помоћу суда „истера Бога напоље из америчких школа”.

Иако амерички устав прописује строгу подвојеност између цркве и државе обичај је ипак био у свим америчким школама да дневна настава почине молитвом. Прва особа, која се против ове праксе отворено побунила, била је Меделин. Кад је њен син Вилијем пошао у школу она је упутила жалбу школским властима и у њој изјавила да су она и њен син атеисти, те да она не дозвољава да њеног сина заглупљују разни верски фанатици којекаквим молитвама и верским предрасудама, па је категорички захтевала да се са том праксом престане. Школске власти, како се то и очекивало, одбиле су овај њен захтев, али Меделин није ту стала.

Децембра месеца 1960. године предала је Меделин формалну тужбу грађанском суду са захтевом да се читање молитава и верске литературе у државним школама забрани, јер је та пракса у супротности са државним уставом. Ова њена тужба ишла је од њихих судова ка вишим и Меделин је свуда губила; али кад је тужба на крају дошла пред Врховни

суд Америке тај суд је, на опште изненађење Америке и целог света, донео одлуку у њену корист. Молитва у америчким школама била је укинута.

Чланови Врховног суда, који су ову пресуду донели, били су свесни на какву ће опозицију ова њихова одлука најићи, па су је ипак донели. Зашто? Они су имали крупан разлог да тако нешто учине. У Америци постоји више од хиљаде разних верских група, секта и деноминација, хришћанских и нехришћанских. Саставити једну молитву са којом би биле задовољне све ове групе било је немогуће. У многим школама народ се око тога често препирао и ситуација се из дана у дан све више погоршавала. Да би овим расправама једном заувек учинили крај, чланови Врховног суда, позивајући се на Амерички устав и одвојеност цркве од државе, донели су одлуку којом се читање молитава и верске литературе у државним школама забрањује. Сви атеисти одушевљено су поздравили ову одлуку суда; и један број верујућих сагласио се с тим да је Врховни суд правилно поступио и урадио што је морао да уради.

Покрај свих умесних и оправданых разлога којим се Врховни суд руководио при доношењу своје одлуке, огромна већина америчког народа дочекала је ипак ову одлуку великим негодовањем и протестима. Критике су се обично сводиле на следеће: Огромна већина америчког народа одобрава молитву у школама и Врховни суд је морао поштовати глас те већине. Истерати религију напоље из једне установе аутоматски значи позвати атеизам да уђе унутра и заузме њено место. Угушити религију у једној држави, или установи, значи прогласити атеизам званичном религијом, итд. Ове критике још увек се чују у народу и многи појединци, као и читаве групе, неуморно раде на томе да се ова одлука Врховног суда поништи и молитва врати назад у америчке школе.

Све ове догађаје, који су мање-више били познати америчком народу, описује Вилијем у својој књизи и томе додаје још читав низ једино њему познатих детаља. Ова књига представља језиву исповест човека, који је био присиљен од своје мајке да прими атеизам за своју религију и да без Бога проживи првих 30 година свога живота. У даљем излагању изнећемо укратко најинтересантније појединости из ове његове књиге.

Према казивању Вилијема, Меделин је интелектуалка. Завршила је

правне науке, али никада није положила судско-адвокатски испит, нити је била запослена у професији, коју је изабрала. Њено једино занимање било је, и још увек је, атеизам и борба против Бога, цркве и религије.

Као млада девојка Меделин, је одржавала љубавне везе са једним ожењеним и финансијски добро стоећим човеком, кога је неизмерно волела. Као резултат те љубави дошао је на свет Вилијем. Меделин је вршила страховит притисак на тог свог љубавника да се разведе од своје жење и ожени се њом. Он је то стално одбијао, износећи као један од главних разлога да је он католик и да његова црква не одобрава развод брака. Овај његов изговор много је допринео да се њена већ постојећа мржња према Богу, цркви и религији још више појача, и жеља за осветом загосподари целим њеним бићем.

Меделин је, како је Вилијем описује, веома амбициозна жена и дубоко самоуверена у своју способност и интелигенцију. Она спада у ред оних особа, којима никад није доста кавге и мегдана, и које непрестано траже неког кога ће критиковати, опонирати и водити борбу против њега. Такве особе, по речима Вилијема, обично усвоје атеизам за своју животну философију и Бога прогласе својим противником. Њима се чини да ако објаве рат Богу, да ће тиме направити себе много већим, него ако своју борбу усмере искључиво против човека. Није узалуд ређено да су атеисти најјачи доказ да Бог постоји. Они су врста јунака, који илазе на бојно боље да се боре против непријатеља, који по њиховом веровању уопште не постоји.

Са пресудом Врховног суда Меделин је одмах заузела прво место међу америчким атеистима и једногласно проглашена њиховим вођом. Она је постала нека врста идола не само за атеисте, већ и за све оне елементе, којима се из разних разлога није свиђао друштвени поредак, који у овој земљи влада. Између осталих њој су се придружили и хомосексуалци и нудисти, и сви могући екстремни елементи левице и деснице. Чим је одлука Врховног суда објављена они су њу, као свог вођу, отпочели засипати својим ласкавим писмима, честиткама, славопојкама, као и богатим новчаним прилозима.

Финансијски Меделин је увек веома добро стајала. Новац је стално пристизао са свих страна, а она је и даље настављала да шаље своје апеле за нову помоћ. Никад јој није било доста. Један познати нудист из Кенсаса, иначе милионер, чија се жи-

вотна философија састојала у томе да је човек животиња и да га треба пустити на мир да живи као животиња, слао је Меделин десетине хиљада долара прилога и покрај новца куповао јој и разне поклоне. Сав тај новац који је долазио примала је она лично, сама одлучивала шта с њима да ради и никад никаквог рачуна о том новцу пије полагала.

Док је Меделин брала ловорике, примала честитања, славила своју победу и слагала доларе на гомилу, дотле је њен син Вилијем ту славу овоје мајке веома скупо плаћао. После пресуде Врховног суда он је међу својим друговима у школи постао „бела врана”. Њега су сви попреко гледали и избегавали његово друштво. Његова мајка знала је у каквој се ситуацији он нашао, па уместо да га посаветује да покуша да међу својим друговима нађе пријатеље, она га је учила да ради обратно: да исмева њихову веру, прича неукусне приче о Богу, цркви и религији и да их на разне начине врећа и изазива. Његови другови трпели су ова његова врећања и изазивања док им није досадило, па су онда решили да га казне. Као што то деца обично раде, јуни су једног дана, после школе, сачекали Вилијема и прописно га изударали. Кад је Вилијем испричао своју мајци шта му се деслило, њој се то свидело и она је почела давати своме сину нове инструкције како да још више врећа и изазива своје другове да би га што чешће тукли. У провокацији његових другова она је често и сама учествовала и кад год је знала да се они спремају да Вилијем истуку она је позвала фотокоректоре да га прате и кад туча почне да то сниме и објаве у својим листовима. Ове слике из новина она је копирала и слала својим пријатељима и једномишљеницима, са новим апелима да је новчано помогну, те да би своју борбу против „хришћанских фанатика и разбојника” могла наставити. У закључку овог поглавља Вилијем каже да је његова мајка за свој атеизам примала честитања и доларе, а његова једини награда биле су батине. Због тих батина Вилијем је трпео не само физички бол, већ је неколико пута доживео и нервни слом.

Док је ишао у школу Вилијем је био од велике помоћи својој мајци око издавања њеног листа, познатог под именом „Амерички атеист” (American Atheist), као чак око штампања и растурања разних пропагандних памфлета, циркуларних писама и апела за финансијску помоћ. За тај његов рад она му је давала сасвим ми-

зерну награду, јер се бојала ако мдја више да је може једнога дана оставити. Благодарећи његовом ревносном раду и батинама које је примио Вилијем је био главни извор прихода његове мајке и она, ни по коју цену, није могла да дозволи да га изгуби.

По завршетку гимназије, први пут у свом животу, почeo је Вилијем да размишља како да се одвоји од своје мајке и њеног тутортства, да се отише у свет и отпочне самостални живот. Наравно, његова мајка није хтела ни да чује за ове његове планове, али више није била у стању да га заустави. Једног дана он је кренуо у свет пуних 13 година селио се и места у место, од посла до посла, не могавши да се и где скраси и нађе свој мир. У том скитању он је прошао Америку неколико пута, уздуж и попреко, и стизао у Хаваје, Мекико и Канаду. Запослење је увек лако налазио и послове, које су му давали, тачно и савесно отправљао или се ни на једном послу није могао дуже задржати. Узрок је био увек исти. Чим се сазнало чији је он син његови послодавци, као и пријатељи које је успео да стекне, почели су окретати главу од њега и избегавати га, а он је то тешко подносио. С неких послова био је отпуштен, а не ће је драговољно напустио. Он је го динама бежао од своје мајке али се није могао сакрити. Она је увек знала, где се он налазио и непрестано вршила притисак на њега да се врати кући и преузме послове, које је некад за њу обављао. Неколико пута му је претила и уцењивала га да, ако не уради оно што она од њега захтева, да ће она казати његовом послодавцу чији је он син. Неколико пута кад је остао без и где ичега, он се враћао мајци и радио своје старе послове, да би скоро поново ишчезао и отиснуо се у бели свет.

У овом периоду Вилијем је често падао у депресију, а излаз и охрабрење тражио у алкохолу и дрогама. Два пута се женио и разводио, а бис је хапшен и осуђиван за ситнији криминал. За свој промашени живот и све недаће које су га на животном путу пратиле, он је кривио једину своју мајку. Године 1977, кад је на вршило 30 година живота, он је донес чврсту одлуку да прекине све везе са својом мајком и њеним атеизмом да се одрекне свих порока, у које је био огрезао, и отпочне потпуно нов живот.

У времену доношења ове своје важне одлуке Вилијем каже да је био потпуно уверен да Бог постоји. До овог уверења он је дошао на чу-

дан начин. Као атеиста он је много више мислио о ђаволу, него о Богу и био стопроцентно убеђен да ђаво постоји. Према његовим речима, најјачи доказ да ђаво постоји јесте његова мајка. Она је оличење свих зала у свету, која се ђаволу приплискују. Према томе, закључује Вилијем, ако у овом свету постоји ђаво као оличење зла, онда обавезно мора постојати и Бог као оличење добра.

Кад се један атеиста одрекне атеизма он се обично окреће према Богу и религији. То је и Вилијем учињио. Да би се прописно припремио за нови живот, за који се одлучио, он је почeo да посећује разне цркве, присуствује богослужењима, чита Свето писмо, студира Христов живот и историју Хришћанске цркве. Истовремено он се потпуно одрекао дувана, алкохолних пића, прога и свих мана и порока, којима је обиловао његов прећашњи живот. Све те своје слабости и искушења он је успео да савлада и победи, како он то сам каже, благодарећи молитви и непрестаном контакту с Богом. После ових успешни завршених припрема, које су трајале око две и по године, Вилијем се учланио у једну од баптистичких цркава и себе свечано прогласио хришћанином.

Отпочињући свој нови живот, први корак био му је да упути писма појединим америчким листовима, првенствено онима који су о његовом атеизму највише писали, и да се извини америчком народу и замоли за проштај што је послужио као оруђе атеистичке пропаганде и допринео да се молитва избаци из америчких школа. У тим писмима он је свечано обећао да ће увек стајати на располагању и учинити све што је у његовој моћи да се учињена грешка поправи и „Бог врати у ученице америчких школа.“

Вилијем сада живи у држави Тексас. Тамо је основао једну верску фондацију (William Murgrey's Faith Foundation) са циљем да помогне онима који покушавају да нађу Бога, али не знају како, као и онима који се боре да савладају поједине своје слабости, али немају за то доузло духовне снаге. Он такође често путује и држи предавања на америчким универзитетима и у разним верским, просветним и хуманитарним установама. Са мајком, како каже, нема никакве везе од 1977. године. Он се за њу сваког дана Богу моли и гаји наду да ће се и она једног дана одрећи својих заблуда и поћи његовим стопама.

Протојереј Радиша Пурић

НАШИ ХРАМОВИ

Црква УСПЕНИЈА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ у Ланишту

Пархија ланишка, све до 1939. године, била је у саставу осталих пархија јагодинских — водила се као V јагодинска пархија. Подизањем цркве у Ланишту 1939. године, ланишка пархија постаје самостална и њој припадају села: Ланиште, Рибник, Буковче и Кочино Село (које се раније звало Пањевац).

Предање каже да је село Буковче старије од Јагодине и да су грађани Јагодине долазили да плате порез у Буковче.

Кочино Село се претходно звало Пањевац, а садашњи назив добило је по Кочи Анђелковићу, вођи побуне у Поморављу за време I српског устанка године 1804. Поразом аустроугарске војске код Качаника, 2. јануара 1890. године, настаје повлачење Срба и сеоба под патријархом Арсенијем III Чарнојевићем. Турци су све више надирали на север и чинили пустош, чега није била поштета ни Јагодина са околином.

Сеобом Арсенија Чарнојевића нису све српске породице прешли преко Саве и Дунава, већ су извесне остale у овим крајевима, на старим огњиштима. Тако је у време кнеза Милоша, а приликом његовог доласка у Јагодину 1830. године, село Ланиште имало 46 дома, Рибник 11, Буковче 22 а Кочино Село 44.

Познати јунак овога краја био је Коча Анђелковић, организатор устанка против Турака. Наиме, када је Аустрија објавила 1787. године рат Турској, Коча дигне на устанак народ из села и јагодинске нахије и започне борбу с Турцима. Из манастира Каленића узима калуђера Исаију за писара и друга у бојевима. Зато се и певало у Левчу:

„Војску купи Коча-капетане
барјактара црног калуђера,
по барјаку положио браду,
па он учи Србе у параду...“

Свршетак рата био је поразан по Аустрију. Коча, који је задржавао Турску војску, борио се до последњег даха, а Турцима је било добро познато Кочино јунаштво. На крају, пошто је остао сâm са својом дружином, Турци их опколе са свих страна, и после страховитог боја и

грозне сече, ухвате га жива са његових 60 другова, а остали су изгинули. Њих Турци одведу у Текију и живе их набију на колац.

Милан Милићевић (1831—1908) овако велича те јунаке-мученике и овај крај који покрива пархија ланишка:

— *Мир јуначком праху, а светлом
имену твом, несамртни Кочо! Твоје
и другова твојих јећање на
самртном колу задахну српски
воздух неким дахом који поче сгу-
да тражити освете. Нека се у ви-
синама нашеј плавог неба разве-
селе наше јуначке душе, јер из
гробова ваших поникоше горостас-
не бильке: Карађорђе, Вељко, Ча-
рапић, Синђелић... .*

ИСТОРИЈАТ ХРАМА

Храм Успенија Пресвете Богородице у Ланишту сазидан је и освећен 1939. године, а уз учешће многобројног народа. Подигнут је, углавном, средствима добијеним од продатог општинског земљишта у Ланишту, а мањим делом и од прилога верника. Најактивнији људи за подизање пархијске цркве били су одборници црквене општине ланишке на челу са председником Радосавом Живковићем. Земљиште за подизање цркве поклонила је Дирекција железнице. Иако пархију сачињавају села Ланиште, Кочино Село, Рибник и Буковче, у подизању цркве добровољно су помагали мештани села Ланишта, а нешто мало и мештани Кочиног Села. Рибник и Буковче нису учествовали.

Иконостас цркве Успенија Пресвете Богородице израдио је уљаним бојама на платну сликар Живан Вулић, родом из Ланишта — укупно 22 иконе. Композиција „Успеније Прес

Западна страна Успенске цркве у Ланишту

Јужна страна храма Успења (уснућа, упокојења) Богородице у Ланишту. Храм је подигнут 1939. године. Јконе на иконостасу сликао је Живан Вулић из Ланишта, а зидне слике у храму су дело нашег познатог самоуког сликара Јанка Брашића из Опарића.

свете Богородице", рад на плеху, на улазним вратима, дело је истога сликара и његов дар новоподигнутом храму.

Фреске на зиду насликао је наш познати самоуки сликар Јанко Брашић из Опарића.

Намештај у цркви је поклон побожног народа.

Звона су поклонили Јагодинци, а свећњаке Васа и Велика Вујовић, учитељи, такође из Јагодине.

Поред цркве започето је и **изградња парохијског дома**. Како у подизању цркве, тако и у изградњи парохијског дома, учествовали су само верници из Ланишта.

Године 1944. за пароха у Ланиште постављен је свештеник Сретен Живковић. Кроз пет година (1949) он је водио акцију око довршења парохијског дома. Почетак је био врло тежак. Наишавши на велике тешкоће и препреке парох је радове на парохијском дому наставио сам са својом породицом, (тако је део парохијског дома од 3 оделења на спрату и једног у приземљу, завршио сам парох уз помоћ своје супруге Вере, сина Дејана и кћери Мирјане, а у спомен своје поч. кћери Биљане, која је погинула несрћним случајем на железничкој станици у Ланишту, 29. јуна 1948. године). У августу 1949. свештеник се већ уселива у парохијски дом.

Одлуком Е. Бр. 870 од 18. новембра 1952. за пароха ланишког постављен је свештеник Никола Петровић. Наредне године приступа подизању ограде око цркве и парохиј-

ског дома. Црква није располагала никаквим средствима. Радови су изведени добровољним прилозима парохијана, са напоменом да је Јагодинска црква дала 20.000 динара као свој прилог.

Првог септембра 1955. године парох ланишки отишао је у посету својим родитељима у Уругвај, а за в. д. пароха постављен јеprotoјереј Добривоје Јаковљевић, парох III јагодински.

Током јесени и наредног пролећа (1956) приступило се сакупљању добровољних прилога за довршење парохијског дома. У ту сврху црквена општина јагодинска је августа 1956. приложила 20.000 динара.

Маја 1956. године за пароха ланишког долази свештеник Антоније Качаревић, бивши парох дубонски. Одмах наставља радове на парохијском дому и наредне 1957. поставља електричну инсталацију. У току 1958. године наставља са довршењем парохијског дома. У току 1959. године сакупљају се средства, а 1960. извршена је обнова фасаде и кровне лимарије на цркви.

Године 1976. за пароха ланишког постављен је свештеник Тихомир Анђелковић, бивши парох жупањачки, који је дosta труда уложио око адаптације парохијског дома и до-принео лепом изгледу храма и порте ланишке. На парохији остаје до 31. августа 1983. године када прелази на парохију лужничку, у Архијерејском намесништву крагујевачком, а за пароха ланишког долази свештеник Станиша Јовановић из Лапова.

Из летописа Шумадијске епархије

ИЗВАНРЕДНА СВЕТОСАВСКА ПРОСЛАВА У КРАГУЈЕВЦУ

Сећања на највећег сина српског народа, светога Саву, није исто што и присећање, него је оно одраз идентитета и интегритета нашег народа са својим Великаном, као учитељем „пута који води у живот”, пута ка крајњем нашем циљу, извору и увиру Богочовеку Христу, највишој Истини, Лепоти, и Доброти, које из Њега еманирају преко светога Саве, и увиру у целокупну стварност нашега живљења кроз векове, уткајући се у нашу побожност, културу, уметност, у све оно што је у нашем народу узвишене и лепо.

Тај срећни спој небеског и земног извршио је духовни отац наше нације, свети Сава, и његов патернитет над њом постао је вечан. Српски народ тај патернитет (очинство) осећа у својој народној души, па светитеља зато потпује, воли и моли му се.

Ако бисмо хтели да ту народну љубав према светитељу измеримо, како бисмо је и када мерили ако не на дан Светога Саве, када се у нашим храмовима широм отаџбине окупља његова духовна чеда да га прославе и замоле.

Овогодишњи празник Светога Саве пао је у радни дан, а Крагујевац је раднички град. Крагујевчани су на радним местима, ученици и студенти у школама и на факултетима. Школски распуст је изузетно кратко трајао. Не знамо зашто. Тако пред сам празник школе и факултети су почели са радом.

Но све то, није била препрека, да Крагујевчани похрле у своју цркву са својом децом.

Свечану архијерејску литургију служио је епископ шумадијски господин др. Сава, уз асистенцију четири свештеника и Ђакона. Деца за коју је ово својеврсни спектакл су у првим редовима цркве. Радосно и радознато посматрају златоткане одједе, прате богослужење, певање. Слушају дивну очијанску проповед свога Владике, који њима и родитељима говори од срца к срцу.

За време свечаног резања славског колача и благосиљања славског

жита, сва су деца била на солеји, као најлепши цветни венац око свога Владике. Одјекује црквом радосна похвална песма Светоме Сави „Пути воводашчаго в жизан” па се прелама преко сводова и силази у срца која трепере неким духовним миром и благошћу и празничним расположењем, које, види се, није свакидашње. Пресечени свечарски колач Владика целива па даје деци и својим епархијанима уз поздрав: „Христос посредје нас”. Настаје тискање. Сва деца би хтела да га пољубе. Владика настоји да ту њихову жељу задовољи, наравно, колико може. Ону децу сасвим малу подижу родитељи на руке.

После сечења колача Владика је заузео место у свом ахријерском трону, а на солеју су изашли претшколска и школска деца која су извела преподневни Светосавски програм који се састојао од одабраних рецитација, које је за извођење припремио јереј Станко Секулић. Награђени су од народа аплаузом и од Владике књигом „Декламатор” и ахријерским благословом, а нису изостали и традиционални пактеници од домаћинâ славе.

У осамнаест часова заказана је свечана академија. Сала Административног центра Епархије је за ову прилику малена да прими све оне који пре подне нису могли бити у празничној радости због рада. Омладина, деца, одрасли, као река сливају се у њу на сат и по пре почетка да би заузели места. Њих петсто педесет срећника је у њу некако стало, а ко-

лико их је било у холу који нису били те среће да уђу, не знамо.

Тачно у осамнаест часова у салу је ушао епископ шумадијски господин др Сава дочекан поздравном песмом „Испола ети деспота”. А када је он заузео своје место, отац Зарије Божовић отварајући ову свечану академију је између осталог рекао: „Ваше Преосвештенство драга браћо и сестре! Ово вече посвећујемо највећем сину нашег народа — светоме Сави!... Свети Сава се сав ставио у службу Богу и народу. Он је живео за народ, радио за народ и умро служећи народу. Он је постао путоказ, образац, уздање, извор вере и снаге народне. Он је постао симбол српске нације, која је у њему нашла своје најлепше оличење и која је у њему налазила своје надахнуће.

... Величајући св. Саву кроз векове и славећи његово име, српски народ слави и велича оно, што је у самом њему било и остало, све до данас, најузвишије и најдостојније поштовање. Свети Сава, тај од Бога сјајни светилник, којим се просвећиваше Српска земља, и данас светли у српској души и загрева је.

Унесимо се данас, свом мишљу и свим својим осећањима, у велико дело светога Саве и надахнимо се његовим примером. Нека у ово тмурино и тешко доба засијају у нашој души, у нашим поступцима, у животу нашем одблесци великих и вечитих начела нашег учитеља и просветитеља.

Нека нас вера светога Саве духовно ојача да бисмо могли као Савин

народ проћи кроз многа искушења и победити их, нека нас љубав његова зближи и здружи, да бисмо били јачи и отпорнији. А изнад свега и пре свега да се сви ставимо под заштиту и окриље његове свете Српске народне православне цркве, добре и брижне мајке и осведоченог пријатеља нашег народа, која народ проведе кроз многе патње и тешка страдања и сачува му српско име и православну душу.

... Славили смо га, данас га славимо и увек ћемо га славити радосно и с пуно љубави. Ускликнимо с љубављу светитељу Сави”.

На овај поклич сви су као један отпевали химну светом Сави, која се на почетку певања мешала с аплаузима упућеним говорнику.

На осветљеној позорници затим су се појавиле две љупке девојчице у народној ношњи које су: зналачки, вешто, одважно, са изврсном дикцијом и смислом рецитовале песму „Појдрав”, награђену бурним аплаузима; затим је уследио „Савин монолог” од Десанке Максимовић, песма коју је у монашкој раси одрецијето један студент; па студент — народни гуслар, са песмом „Небеска литургија”, који је показао, не само своју гусларску вештину, већ и изванредно певање. Свима нама се чинило да његово гудало не гуди на гусларским струнама већ по струнама наших душа. Френетични аплауз је то најбоље потврдио.

Кулминација целокупног програма био је позоришни комад „Данак у крви”, који је извела драмска секција (при Верском доброворном старатељству Катедралног Успенског храма) са високим извођачким квалитетом, који прелази оквире аматеризма.

Комад је изврсно постављен: сценски, музички, и костимографски, и одисао је стварношћу, уз изврсну глому свих учесника, које овом приликом од срца похваљујемо, и којима другујемо велику захвалност за незaborавно Светосавско вече. Заглушујући аплаузи на крају, који су три пута враћали глумце на позорницу, потврђују њихове квалитете и расположење публике.

Душа целокупног овог вечерњег програма био је ђакон Зарије Божовић, свестан да је примио највећу одговорност и да је дао највише од себе, да не потамни седмогодишња традиција Светосавских прослава при крагујевачком Катедралном храму, од којих је ова била, по оцени свих, најбоља.

Протонамесник Драгиша С. Јевтић

Учесници у програму оговодишије изванредне успеле Светосавске прославе у Крагујевцу

СТРАНИЦА ВЕРОНАУКЕ

ИЗЛАГАЊЕ 16.

Коришћење Библије у богослужењу

Важан део света од Бога створеног је време. Ми не можемо да видимо време, не можемо да га дотакнемо, али знамо да сваки тренутак садашњег нашег времена пролази. Говоримо о прошлом, садашњем и будућем времену. Ми не можемо да задржимо време.

Време које припада прошлости не може се вратити натrag. Ништа не можемо учинити да будућа времена иду брже, или да садашње време траје дуже.

Време добија свој смисао тек у Божијој руци. Божије време никада не ишчезава. Оно не може бити уништено. Прошлост, садашњост и будућност су делови Божијег деловања, делови Божијег времена. Божије време ми зовемо вечно и живот. Зато и говоримо о Божијем вечној животу — говоримо о вечној животу којега Бог даје.

Свако од нас добија само један мали део времена. То време нам Бог даје и ми га можемо искористити на различите начине. Размислите само о томе како смо и у чему провели време у току данашњега дана:

Наше богослужење у храму помаже нам да боље упознамо Божије време. Приликом заједничког богослужења у храму, на окупу смо сви заједно: очеви, мајке, браћа, сестре, рођаци и пријатељи, млади и стари. Свако од нас користи своје време на различит начин и одговоран је за разне ствари. Када заједнички учествујемо у богослужењу, ми приносимо Господу све оно што чинимо, цело наше време, време и цео наш живот, и молимо га да благослови све то. Ми жељимо да Господ буде са нама у свему, целог нашеј живота.

Све црквене службе и обреди које имамо јесу молења да Бог буде са нама у свему време, у току сваког дана и свакога часа. Молимо Бога да благослови наш рад и наше време, да буде са нама у време када смо срећни и када смо жалосни. Наше службе и обреди помажу нам да наше време учинимо светим.

У нашем првом излагању говорили смо о књизи која се зове Библија. Треба да настојимо да увидимо да је Библија нешто више од књиге. Библија живи у нашем црквеном богослужењу. Божији план о свету, казивање Библије о човеку који се налази под Божијом заштитом, понавља се опет и опет у нашим службама и обредима. О Божијем начину живота учимо из библијских одељака који се читају у току богослужења. Наše молитве, хвалебне и благодарствене, су састављене од делова узетих из Библије. Разне ствари које видимо у храму и све свештенорадње надахнуте су Библијом.

Ево, четири начина како се **Библија** користи у нашем богослужењу.

Ако жељимо да време које користимо, наше време, постане део Божијег времена, морамо га дати Богу — тада ће наше време бити срећно и свето; оно ће постати део времена које се никада неће завршити; постаће део Божијег вечноног живота.

Како можемо наше време учинити светим? Како га можемо дати Богу? У првом реду сећајем да је то Божије време и коришћењем на начин како Бог жељи да користимо његово време. Када то време користимо разумно и са захвалношћу, ми га користимо на Божији начин и по Његовом плану. Када га користимо у сталној близи за човека, у близи макар и за делић онога што је Бог створио, ми га користимо на Божији начин. Када наше послове радимо свесно, брижљиво и пажљиво, такође користимо време на Божији начин.

Дан има 24 часа, а сваки час има 60 минута — у једном дану има, дакле, 1440 минута. Колико од тих 1440 минута дневно посвећујете Богу, мислећи на Њега и проводећи време у молитви?

У седмици има 168 часова; колико од тих 168 часова недељно посвећујете Богу, учествовањем у богослужењу?

У једном месецу има...; у години има...; колико времена у месецу, у години, посвећујете Богу?

Озбиљно се запитајте, колико сте времена у току свога живота посветили Богу!

1.

Еванђеље — (значи: добра вест) садржи излагање о животу и проповеди Господа нашег Исуса Христа, записано од стране четворице еванђелиста; Еванђеље се налази у олтару, на светом престолу (часној трпези), а у току богослужења чита га народу епископ, свештеник или ђакон.

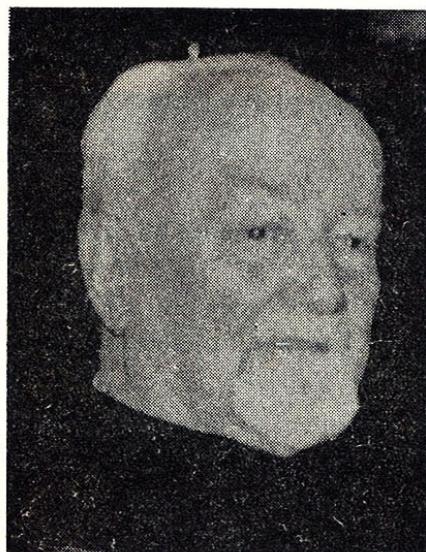
2.

Апостол — (значи: посланик) садржи излагање о делима светих апостола после Спаситељевог васкрсења, као и текстове апостолских посланица упућених првим хришћанима; на богослужењима чита га ђакон или чтец (тј. читач, **аколут** — црквенослужитељ који на богослужењима врши помоћне службе).

Део Библије

1.
2.
3.
4.

УПОКОЈИО СЕ ПРОТА КОСТА НОВОСИЉЦЕВ

У суботу 28. јануара о.г. преминуо је, тосле краће болести, протојереј Константин Новосиљцев, умировљени тарох у Рудовцима.

Рођен је у свештеничкој породици на Кавказу пре 79 година. Од куће је пошао као дете од тринаест година. Завршио је средње техничку школу у Прагу и Богословију у Пловди-

Шта он садржи

Ко чита на богослужењу

3.

Псалтир — садржи псалме, тј. песме и молитве које су саставили цар Давид (Псалмопесник) и друге свете личности Старог завета; псалми се на богослужењима читају или певају, а чита их чтец.

4.

Паримија — (значи: речча, пословица, прича) књига са одељцима из Старог и Новог завета, који се читају на богослужењима уочи великих празника, а нарочито током ускршњега поста; читају их чтеци.

Задатак

Начините преглед из кога ће се видети како се Библија користи у нашем богослужењу.

ву. Рукоположен је 1932. године од стране блажене памјати епископа шабачког Михаила. Службовао је у Шабачкој, Банатској и најдуже у Шумадијској епархији.

Очи је склопио у Аранђеловцу и ту је и опојан од стране епископа шумадијског Саве, који се од њега оправдио бираним речима, 24 свештеника и 1 ђакона.

Од братије и парохијана био је вољен и поштован, као веома драг и мио човек, који је, када је дошло време мирно, господствено и достојанствено напустио парохију и повукао се у мир.

Буди јему вјечнаја памјат!

НОВЕ КЊИГЕ

У издању „Каленића“ — издавачке установе Епархије шумадијске, 34000 Крагујевац, ул. Маршала Тита 67, изашла је следећа књига:

ТРЕБНИК, на српском језику Превод проф. др. Емилијана Чарнића. Књига садржи све чинове по парохији. Књига има преко 520 страна, штампана у две боје на фином папиру, тврд повез. Цена 1.000.— динара.

Каленић

ГОДИНА VI
32. (2/1984)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/326-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић“,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж 12.000 примерака

Цена: 20,00 динара примерак

Годишња претплата 120.00.— д. а за
иностранство: 12. ам. долара